

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/29, p. 639-650

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12860>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

TOPLUM RUH SAĞLIĞI MERKEZLERİNDE, İŞ UĞRAŞ TERAPİ KAPSAMINDA VERİLEN TERAPÖTİK AMAÇLI SANAT VE TASARIM EĞİTİMİNİN ŞİZOFRENİ HASTALARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ

Rabia ÜNLÜ -Yusuf Barbaros ÜNLÜ***

ÖZET

Şizofreni hastası olan bireylerde, genel olarak olağan dışı düşünme, manyerizm gibi davranışsal psikopatolojik bozukluklar görülebilmektedir. Ayrıca sanrılar, şüphencilik, duygulanımda küntleşme ya da yüzeyselleşme, sterioptik düşünme, halüsinasyonlar, davranış bozukluğu gibi hastalığın negatif veya pozitif belirtileri ile birlikte kişinin gerçeklerle olan bağı kopar, bununla birlikte düşünce ve davranışlarında bozulmalar meydana gelir. Şizofreni hastalığı, nüks ettikten sonra kişide ömür boyu sürer fakat gerekli tedaviler düzenli bir şekilde uygulandığı sürece kontrol altında tutulabilen bir hastalık türüdür. Şizofreni, bipolar bozukluk, Atipik Piskoz... gibi kronik ruhsal engeli olan hasta bireyleri topluma yeniden kazandırmak, tedavisinin düzenli bir şekilde devam etmesini sağlamak, bu hasta gruplarına klinik ve psiko-sosyal destek verebilmek için toplum temelli rehabilitasyon hizmeti T.C.Sağlık Bakanlığı tarafından Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerinde kamu hizmeti olarak sunulmaktadır. Bu kamu hizmetleri arasında hastaların toplumdan izole bir şekilde yaşamalarını önlemek, rehabilite etmek, hastaların ilgi ve yeteneğine göre; fonetik, ritmik ve plastik sanatlar alanında beceriler kazandırılacak eğitimler verilmektedir.

Bu araştırma, Nevşehir İl Sağlık Müdürlüğüne bağlı İ.Şevki ATASAĞUN Devlet Hastanesi'nin bir birimi olan Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde, İş Uğraş Terapi kapsamında verilen çeşitli Sanat ve Tasarım eğitimi derslerine düzenli olarak katılan şizofreni teşhisli hastalar üzerine yapılmış bir çalışmadır. Çalışma 2016 yılı içerisinde yapılmış olup, sanat eğitiminin terapötik amaçlı kullanımının hastalar üzerindeki sonuçları araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Tasarım, Terapi

*Milli Eğitim Bakanlığı, El-mek: u-rabia@hotmail.com

**Sağlık Bakanlığı, El-mek: u-yusuf@hotmail.com

**THERAPEUTIC ART AND DESIGN EDUCATION GIVEN IN
COMMUNITY MENTAL HEALTH CENTERS AS PART OF
OCCUPATIONAL THERAPY AND ITS EFFECTS ON
SCHIZOPHRENIA PATIENTS: NEVŞEHİR CASE**

ABSTRACT

Behavioral psychopathological disorders such as abnormal thinking and manierism are generally observed in individuals suffering from schizophrenia. Also with the negative and positive symptoms of the disease such as hallucinations, skepticism, blunted affect or becoming superficial, stereotypical thinking, delusions and behavioral disorders, the patient loses his or her touch with reality, and mental and behavioral disorders occur. Schizophrenia is a type of disease that continues for a lifetime after it acts up but it can be kept under control as long as the necessary treatments are regularly administered. Community-based rehabilitation service is given in Community Mental Health Centers by Turkish Republic Ministry of Health in order to reintroduce patients with such illnesses as schizophrenia, bipolar disease and atypical psychosis to the society, to provide regular treatment and to give clinical and psycho-social support. As part of this community service, skill training is given in phonetic, rhythmical and plastic arts according to the interests and skills of patients to prevent the isolation of patients from the society and to rehabilitate them.

This study was carried out on patients with diagnosed schizophrenia who regularly attend to various Art and Design trainings given within the context of Occupational Therapy in the Community Mental Health Center of İ. Şevki ATASAĞUN State Hospital of Nevşehir Provincial Directorate of Health. This study was made in 2016 to research the effects of the usage of art education with therapeutic purpose on patients.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Art has constituted an interaction mechanism between the individual and the society since the early ages. Artists have turned their works reflecting their emotions and thoughts into a means of communication. Showing the same interaction at the present time and being a universal phenomenon, art exposes the beautiful feelings and thoughts in humans and keeps people away from the monotonous and meaningless aspects of the daily life. Art beautifies the life of an individual by bringing new emotions and new ideas (Kılıçkan, Kılıçkan, 2002:9).

Art has been used in the treatments of patients due to its versatile features and the concept of Art Therapy came into existence. According to Göktepe (2015:23), Art is a form of nonverbal communication of emotions and ideas in the creation process, and Art Therapy is a procedure of treatment aiming to enrich lives by means of using art. Art

Turkish Studies

therapy is a mental health service that provides the development and change of individuals, groups and communities (Eracar,2013: 27).

Art therapy is applied in many types of disorders such as retarded development, learning, anxiety, or personality disorders, depression, neurological or post-trauma stress disorders (Göktepe,2015:35).Art therapy for treatment purposes is gradually becoming more commonplace recently and is provided by Community Mental Health Centers.

Ministry of Health decided to open Community Mental Health Centers (CMHC) in April 2009 (Soygür,2016: 53). The subject of our research, Nevşehir Community Mental Health Center was opened in 2014 and art training with therapeutic purpose has been given to patients here since then with the company of trainers assigned by Public Training Center on weekdays in such fields as Painting, Music, Voice training, Ebru (Turkish Paper Marbling), Glazed Tile Painting according to the interests and skills of patients within the context of Occupational Therapy.

Research Objective

This study was carried out about the opinions and satisfaction levels of schizophrenia patients about their art and design trainings in the Community Mental Health Center of Nevşehir State Hospital.

Research Method

This study was performed with 9 patients diagnosed with schizophrenia who receive treatment in the Community Mental Health Center of Nevşehir State Hospital. Questionnaires were applied to these patients and their results were interpreted with graphics.

Research Findings

When the demographic feature of the questionnaire is taken into consideration, the total number of individuals who participated in the study is 9. 4 of them are female and 5 of them are male.

7 of the participants have been receiving treatment from the Community Mental Health Center for two years while one of them for a year and the other one for six months. It is seen that these patients are satisfied with the services of the Community Mental Health Center.

The individuals who filled in the questionnaire were asked whether they had dealt with art before joining the Community Mental Health Center, and two of them gave positive answers. One of them painted while the other was involved in art, music, handicrafts and design. The remaining seven patients stated that they were not involved in art studies.

The individuals were asked if they could express their emotions in the art and design workshop trainings in the Community Mental Health Center and all of them responded positively. Upon being asked the effects of art trainings on them, 5 of the participants stated that they could express their feelings, and they felt that they were capable and realized that they could produce works of art and their self-confidence improved. 2 participants stated that they could express their feelings that they

Turkish Studies

didn't want to talk about by means of art and their self-confidence improved. 1 participant stated that he felt that he was capable, and he realized that he could produce works of art and his self-confidence improved, and 1 participant expressed that his self-confidence improved.

As the final question, the participants were asked whether they wanted to continue art and design trainings in the Community Mental Health Center or not. All of the participants pointed out that they wanted to carry on with their art and design trainings in the Community Mental Health Center.

Conclusion And Recommendations

This study was conducted about the art and design trainings that individuals diagnosed with schizophrenia receive within the context of Occupational Therapy with therapeutical purpose in the Community Mental Health Center of Nevşehir State Hospital. The occupational therapy is given in order to keep the patients away from their present state of mind, to postpone their negative ideas stemming from their mental illnesses, to increase hand skills, to reinforce their self-confidence and to socialize them by means of artistic activities. These activities are carried out inside Community Mental Health Centers and they are organized by institutions such as Municipalities or Public Education Centers and run by trainers assigned by these centers.

According to the results of the questionnaire, it is seen that schizophrenia patients who take art trainings are content with taking part in these trainings. These patients have stated that they could express their emotions that they didn't want to share with others through art. They also pointed out that they wanted to continue artistic activities outside the Community Mental Health Center and that their self-confidence improved as a result of these activities and they were able to produce aesthetical works of art. Within this framework, patients of the Community Mental Health Center can be provided with the necessary art equipment to motivate them to paint at home. By asking such questions as 'What did you feel while painting this picture?' and 'Why did you choose these colors?', indicators can be evaluated and the patients can be analyzed psychoanalytically.

Before applying art therapy, the target group should be given basic art training and art therapy should be given to the patients who took the basic art training. Art trainers who are expert in phonetic, rhythmical or plastic arts need to specialize in psychology to train the target group. Pictorial expressions due to mental disorders can be evaluated by this way, and thus the ideas and the state of minds of the patients can be analyzed. Moreover, by concentrating art and design trainings according to the interests and skills of patients, professional work of art can be produced. The patients can improve their self-confidence and adapt to the society faster by this way.

One of the ultimate aims of Community Mental Health Centers is to socialize patients and find jobs for the patients who are able to work. Within this scope, art trainings in Nevşehir Community Mental Health Center like jewelry design, glazed tile painting should be utilized more efficiently and new employees can be provided with jobs by contacting

İŞKUR (Turkish Employment Organization). By this means, the patients can be offered job opportunities and thus they integrate with the society.

Keywords: Art, Design, Therapy

1.GİRİŞ

Sanat ilk çağlardan bu yana toplumla birey arasında bir etkileşim mekanizması oluşturmuş, sanatçı duygularını düşüncelerini ürettiği eserlerle bir iletişim aracı haline getirmiştir. Günümüzde de aynı etkileşimi gösteren ve evrensel bir olgu olan Sanat, insandaki güzel duygu ve düşünceleri ortaya çıkarır, onu günlük hayatın sıkıcı ve anlamsız yönlerinden uzaklaştırır. Yeni duygular, yeni düşünceler getirerek kişinin yaşamını güzelleştirir (Kılıçkan, Kılıçkan, 2002: 9).

Kınay' a (1993: 1) göre, en basit tanım ve deyimle sanat; bir form meydana getirebilme yetenek ve becerisidir. İnsanın dünyanın sırlarına erişebilme, kişisel bunalımlarını yatıştırabilme, heyecanlarını başkalarına duyurma, ruhsal özlemlerini uygun bir düzeyde yaşayabilme, kendini aşabilme çabasıdır.

Sanatın bu çok yönlü özelliklerinden dolayı sanat hastaların tedavisinde de kullanılmış ve sanat terapi kavramı oluşmuştur. Göktepe'ye (2015: 23) göre sanat terapi, duygu ve düşüncelerin sözsüz iletişim kurma formu olan sanatı, yaratma süreci içinde kullanarak hayatı zenginleştirmeyi amaçlayan tedavi sürecidir. Sanat terapi; bireyler gruplar ve toplulukların gelişim ve değişimini sağlayan bir ruh sağlığı hizmetidir (Eracar,2013: 27).

Sanat terapi; gelişim geriliği, öğrenme bozuklukları, kaygı bozuklukları, yeme bozuklukları, kişilik bozuklukları, depresyon, nörolojik bozukluklar, travma sonrası stres bozukluğu gibi pek çok hastalık grubunda kullanılır(Göktepe,2015: 35).

İlk sanat terapisinin izleri, ikinci Dünya Savaşı rehabilitasyon hareketi sırasında İngiltere'de görülmüştür. 1942 yılında Adrian Hill tarafından ilk kez "Sanat Terapisi" terimi kullanılmıştır. 1942'de Rita Simon adlı bir sanatçı, ilk kez Adlerci psikoloji ile sanat bilgisini çalışmalarında birleştirmiştir. 1940'lı ve 1950'li yıllarda sanat terapisi bir sağaltım metodu olmaktan çok, sözel terapiye yanıt vermeyen hastaların dışavurumunda kullanılan değerli bir yol olarak görülmüştür. Yine 1942'de Dr. İrene Champernowne ve eşi tarafından ilk kez psikodinamik modele uyarlanmıştır (Yurtsever,2014: 35).

1960 başlarından 1970 sonlarına kadar olan dönemde, İngiliz Sanat Terapistleri Derneğinin kurulmasıyla birçok sanat terapistinin anti psikiyatri hareketini ve hümanistik terapötik düşünce okullarını desteklediği dönemdir. Bu dönemde deliliği neyin oluşturduğuna dair kabul görmüş fikirlere meydan okunmaya başlandı. Bu evrede sanat terapisi ise, psikanaliz özellikle Jungien yaklaşımların etkisine girdi. Jung'un kendisi de bir heykeltıraş ve sanatçıydı. Dili önemseyen Freudyen ekollerden farklı olarak, psişenin kendini ortaya koyduğu bir ilkel form gibi gördüğü imgeyi önemsiyordu. Bu anlamda da deliliği, yalnızca psikolojik bir yıkım olarak değil, aynı zamanda zihnin katmanları üzerindeki örtüyü kaldırarak içsel doğayı ortaya çıkaran bir süreç olarak görüyordu (Akhan,2012: 133).

1980 sonrası ise, sanat terapisinin profesyonelleşme ve diğer terapi yöntemleriyle bağlantılanma dönemidir. Sanat terapistleri, yaptıklarının bir uğraş terapisi olmadığını, serbest çağrışımla işleyen bir 'boşalım, iletişim kurma, yorumlama' yöntemi olduğunu söyleyerek, çeşitli psikoterapi yaklaşımları içinde yer almaya yöneldiler (Yazıcı,<http://www.olcayyazici.com.tr>).

Türklerin ise, sanatla tedavi çalışmalarını, Selçuklu ve Osmanlılar döneminde uyguladıkları görülür. Eski Türk hekimleri, korku, heyecan, kuşku ve ruhi bunalım gösterenlerin nabızlarındaki değişim ve bu değişimin neden olduğu huzursuzluk için hastalarına çeşitli melodileri dinletirler, bu sırada nabızlarını kontrol ederek hastaya en uygun melodiyi bulurlar, hatta aynı hastalığı olan hastaları bir araya getirerek tedavi ederlerdi (Erer, Atıcı,2010: 30).Günümüzde ise, Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerinde İş Uğraş Terapi atölyelerinde sanat ile rehabilitasyon sağlanmaktadır.

Sağlık Bakanlığı tarafından 2006 yılında yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Ruh Sağlığı Politikası metninde; ruh sağlığı sisteminin toplum temelli olması, genel sağlık sistemine ve birinci basamak sağlık hizmetlerine entegre edilmesi, toplum temelli rehabilitasyon çalışmalarının yapılması, ruh sağlığı hizmetlerinin kalitesinin artırılması, ruh sağlığı alanı ile ilgili yasaların çıkarılması, damgalamaya karşı hasta haklarının savunulması, ruh sağlığı alanında eğitim, araştırma ve insan gücünün artırılması gibi konulara yer verilmiştir Ruh Sağlığı Politikasının yayımlanmasından sonra, toplum temelli ruh sağlığı hizmetlerine geçileceğinin ifade edildiği bir Ulusal Ruh Sağlığı Eylem Planı (2011) oluşturulmuştur. Sağlık Bakanlığı, Nisan 2009'da Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri (TRSM) açma kararı almıştır. Aynı yıl Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi (BMEHS) imzalanmıştır. TRSM'lerle gerçekleştirilen pilot çalışmaların sonrasında ilgili yönerge Şubat 2011'de yayınlanmış ve uygulanmaya başlamıştır. BMEHS'nin imzalanması ile Türkiye Cumhuriyeti, ruhsal sorunlar yaşayan bireylerin ruh sağlığı hizmetlerine yurttaşlık temelinde eşit erişimleri ve insan onuruna yaraysır bir biçimde yaşamlarını sürdürmeleri ile yükümlü olduğunu beyan etmiştir (Soygür,2016: 53).

Araştırmamızın konusu olan Nevşehir Toplum Ruh Sağlığı Merkezi 2014 yılında kurulmuş olup bu merkezde İş Uğraş Terapi kapsamında hastaların ilgi ve yeteneğine göre; resim, müzik, ses eğitimi, ebru, çini boyama gibi alanlarda haftanın beş günü halkeğitim merkezinden görevlendirilen eğitmenler eşliğinde hastalara sanat eğitimi terapötik amaç güdümlere verilmektedir.

Bu bilgiler kapsamında araştırmanın amacı, Nevşehir Devlet Hastanesi bünyesinde hizmet veren Toplum Ruh Sağlığı Merkezindeki şizofreni hastalarının, aldıkları sanat ve tasarım eğitimindeki görüşleri ve memnuniyet düzeyleri üzerine yapılmıştır. Anket çalışmasından elde edilen veriler analiz edilerek, sorun olan konular belirlenmiş ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

2.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, Nevşehir Devlet Hastanesi bünyesindeki Toplum Ruh Sağlığı Merkezinden hizmet alan "Şizofreni" teşhisli hastalara yapılmıştır. Kurumdan toplam 20 hasta aktif hizmet almaktadır. Bu hastalardan 8 tanesinin, merkeze katılımı bir aydan az olduğu tespit edilmiş ve 3 hastanın ise teşhisinin araştırma kapsamı dışında olduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Sonuç olarak 9 hasta ile bu anket çalışmaları yapılmış olup elde edilen sonuçlar grafiklerle yorumlanmıştır.

3.ARAŞTIRMA BULGULARI

Anketin demografik özelliklerine genel olarak bakıldığında, toplamda araştırmaya katılan bireylerin sayısı 9 kişidir. Bunlardan 4'ünü kadınlar,5'inide erkekler oluşturmaktadır. Katılımcılardan yaş gruplarına bakıldığında; 2 kişi 25-35 yaş aralığında, 4 kişi 35-45 yaş aralığında, 2 kişi 45-55 yaş aralığında, 1 kişi ise 55-65 yaş aralığındadır. Medeni durumları incelendiğinde, 4 kişi boşanmış cevabını verirken, 3 kişinin bekâr, 1 kişi dul ve 1 kişinin de evli olduğu görülmüştür. Ayrıca 7 kişi ailesinin yanında ikamet etmekte olduğunu ankette belirtirken,2 kişinin ise, bakım merkezinde ikamet etmekte olduğu verilen cevaplarda görülmüştür

Ankete katılan bireylerin, eğitim durumları incelediğinde, 3 kişinin ilköğretim mezunu, 3 kişinin ortaokul mezunu, 2 kişinin lise mezunu olduğu ve 1 kişinin de okuryazar olmadığı görülmüştür. Katılımcılardan 3 kişi meslek gurubunu belirtmezken, 2 kişi ev hanımı, 1 kişi serbest meslek, 1 kişi işçi, 1 kişi öğrenci ve 1 kişi hiçbir işle uğraşmadığını belirtmiştir.

Ankete katılan bireylere hastalık teşhisinin ne zaman konulduğu ile ilgili sorulan soruda, 1 kişinin teşhisi 5-15 yaş aralığında, 6 kişinin hastalık teşhisinin 15-25 yaş aralığında, 1 kişinin teşhisi 25-35 yaş aralığında, 1 kişinin teşhisi 35-45 yaş aralığında olduğu görülmüştür.

Ankete katılan bireylere, Toplum Ruh Sağlığı Merkezinden ne zamandan bu yana hizmet alıyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevap Tablo.1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Toplum Ruh Sağlığı Merkezinden ne zamandan bu yana hizmet alıyorsunuz?

		Sıklık	Yüzde
Toplum Ruh Sağlığı Merkezinin katılım süresi	Altı ay	1	11,1
	Bir yıl	1	11,1
	İki yıl	7	77,8
	Total	9	100,0

Tablo 1'e göre, katılımcılardan 7 kişi, Toplum Ruh Sağlığı Merkezinden iki yıldan bu yana hizmet alırken, 1 kişi bir yıl, 1 kişi ise altı aydan bu yana hizmet almaktadır, diğer bir soruda katılımcılara Toplum Ruh Sağlığı Merkezine gelmekten memnun olup olmadıkları sorulmuş, katılımcıların tamamı memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Yine katılımcıların tamamı ise, sanat ve tasarım eğitimi derslerine katılmayı sevdiğini belirtmişlerdir.

Ankete katılan bireylere, Toplum Ruh Sağlığı Merkezine katılmadan önce sanatla ilgili çalışmalar yaptınız mı? Sorusu sorulmuş ve 2 kişi Toplum Ruh Sağlığı Merkezine katılmadan önce sanatsal çalışmalarda bulunduğunu, bunlardan biri resim yapıyordum derken diğeri ise resim, müzik, el sanatları ve tasarım alanında çalışmalar yaptığını ankette cevaplamış, geriye kalan 7 kişi ise sanatsal çalışmalar yapmadığını belirtmiştir. Ankete katılan bireylere, Hangi sanat atölyesine katılmayı seviyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevap Tablo.2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Hangi sanat atölyesine katılmayı seviyorsunuz?

		Sıklık	Yüzde
Sanat Atölyeleri	Resim	4	44,4
	Müzik	2	22,2
	Resim-Müzik	1	11,1
	Resim-Müzik-El Sanatları-Tasarım	1	11,1
	Müzik-El sanatları	1	11,1
	Total	9	100,0

Tablo 2'e göre, ankete katılan bireylerden, 4 kişi resim atölyesi cevabını verirken, 2 kişi müzik atölyesi, 1 kişi resim-müzik, 1 kişi resim-müzik-el sanatları -tasarım, 1 kişi de müzik-el sanatları demiştir. Ankete katılan bireylere, Aldığınız sanat derslerinin hangilerinde kendinizi başarılı buluyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevaplar ise, 4 kişi kendisini resim alanında başarılı bulurken, 3 kişi resim ve müzik alanında, 2 kişi müzik alanında kendilerini başarılı bulduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılara, Sanat eğitimi alırken gurupla mı çalışmayı tercih edersiniz, yalnız çalışmayı mı? Sorusu sorulmuş, 7 kişi gurupla çalışmayı tercih ederken 2 kişi ise yalnız çalışmayı tercih ettiğini belirtmiştir. Diğer bir anket sorusunda ise neden gurupla çalışmayı seviyorsunuz ve neden gurupla çalışmayı istemiyorsunuz? Sorusuna verdikleri cevaplar ise, Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3. Neden gurupla çalışmayı seviyorsunuz veya neden gurupla çalışmayı istemiyorsunuz?

	Sıklık	Yüzdelik
Bireysel veya Gurupla çalışma nedenleri		
Grupla birlikte olmayı seviyorum.	2	22,2
Arkadaşların arasında şarkı söylemeyi seviyorum	1	11,1
Müzik yaparken başkalarının beni dinlemesi ve alkışlamasını seviyorum	1	11,1
Arkadaşlarımla birlikte resim yapmayı seviyorum	1	11,1
Arkadaşlarımla birlikte çalışmak beni daha çok mutlu ediyor	1	11,1
Grupla birlikte resim ve tasarım yapmayı seviyorum	1	11,1
Yalnızken, daha iyi konsantre oluyorum	1	11,1
Yalnızken, kendimi daha rahat hissedirim	1	11,1
Total	9	100,0

Tablo 3'de görüldüğü gibi, katılımcılardan 2 kişi gurupla birlikte olmayı seviyorum derken her bir kişiden sırasıyla alınan cevaplar şu şekilde olmuştur; arkadaşların arasında şarkı söylemeyi seviyorum, müzik yaparken başkalarının beni dinlemesini ve alkışlamasını seviyorum, arkadaşlarımla birlikte resim yapmayı seviyorum, arkadaşlarımla birlikte çalışmak beni daha çok mutlu ediyor, gurupla birlikte resim ve tasarım yapmayı seviyorum, yalnızken daha iyi konsantre oluyorum, yalnızken kendimi daha rahat hissedirim demişlerdir. Bu soruda alınan cevaplara göre, sanat eğitimi alan bireylerin gurupla çalışmaktan daha mutlu oldukları görülmektedir.

Diğer bir soruda, Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde aldığınız sanat ve tasarım eğitimini evinizde (veya bakım merkezinde) devam ettiriyor musunuz? Sorusuna katılımcıların verdiği cevaplar şu şekilde olmuştur.

Katılımcılardan 7 kişi aldığı sanat ve tasarım eğitimini evinde devam etmiyorken, 2 kişi evinde devam ettirdiğini söylemiştir. Hayır, cevabını veren katılımcılara ise, bunun nedeni sorulduğunda ise Tablo 4'de verilen cevaplar alınmıştır.

Tablo 4.Cevabınız hayır ise sebebi,

		Sıklık	Yüzdeler
Evde sanatsal çalışma İmkânı veya kısıtlılıkları	Evde sanatsal aktiviteler yapıyorum	2	22,2
	İmkânım yok	1	11,1
	Kitap okumayı tercih ederim	1	11,1
	İmkânım ve ilgilenenim yok	1	11,1
	İlgilenen olmadığı için	1	11,1
	Ev ortamında resim yapmayı sevmiyorum	1	11,1
	Evde imkânlarım kısıtlı	1	11,1
	Evde boyalarım yok	1	11,1
	Total	9	100,0

Tablo 4’de görüldüğü gibi, katılımcılardan 7 kişinin her birinden sırasıyla alınan cevaplar şu şekilde olmuştur; imkânım yok, kitap okumayı tercih ederim, imkânım ve ilgilenenim yok, İlgilenen olmadığı için, ev ortamında resim yapmayı sevmiyorum, evde imkânlarım kısıtlı, evde boyalarım yok cevabını vermişlerdir.

Diğer bir anket sorusunda katılımcılara, Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde’ki sanat ve tasarım atölyesi derslerinde duygularınızı ifade edebiliyor musunuz? Sorusuna verdikleri cevap Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5.Toplum ruh sağlığı merkezinde ki sanat ve tasarım atölyesi derslerinde duygularınızı ifade edebiliyor musunuz?

		Sıklık	Yüzdeler
Sanatla duyguları ifade edebilme	Evet	9	100,0

Bu anket sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde ki sanat ve tasarım atölyesi derslerinde duygularını ifade edebildiklerini belirtirken diğer bir anket sorusunda da katılımcılara, Sanat eğitimi derslerinin Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde sürekli devam etmesini istiyor musunuz? Sorusu sorulmuş ve katılımcıların tamamının sanat ve tasarım eğitimi derslerinin devam etmesini istediği verdikleri cevaplarda görülmüştür. Bu soruyu takiben, Sanat eğitiminin sizdeki etkileri ne oldu? Sorusuna alınan cevaplar ise Tabloda 6’de gösterilmiştir.

Tablo 6.Sanat eğitiminin sizdeki etkileri ne oldu?

	Sıklık	Yüzdeler
Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı	1	11,1
Başkaları ile konuşmak istemediğim duygularımı sanat ile ifade edebiliyorum-Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı	2	22,2
Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı-Duygularımı ifade edebiliyorum-Becerikli olduğumu hissettim -Eserler üretebileceğimi fark ettim	5	55,6
Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı -Becerikli olduğumu hissettim-Eserler üretebileceğimi fark ettim	1	11,1
Total	9	100,0

Bu anket sorusuna verilen cevaplarda ise, katılımcılardan, 5 kişi, Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı, duygularımı ifade edebiliyorum, becerikli olduğumu hissettim, eserler üretebileceğimi fark ettim cevabını verirken,2 kiş Başkaları ile konuşmak istemediğim duygularımı sanat ile ifade edebiliyorum, sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı, 1 kişi ise, Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı, becerikli olduğumu hissettim, eserler üretebileceğimi fark ettim,1 kişi ise Sanat eğitimi aldıktan sonra kendime olan güvenim arttı demektir.

Son soru olarak, Sanat ve tasarım eğitimi faaliyetlerinin Toplum Ruh Sağlığı Merkezinde sürekli devam etmesini istiyor musunuz? Sorusuna ise, Katılımcıların tamamı Sanat ve Tasarım eğitimi faaliyetlerinin devam etmesini istediklerini belirtmişlerdir.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Şizofreni hastalarının en önemli sorunlarından birisi de hastalığın semptomlarından kaynaklanan düşünce bozukluklarıdır. Hastaların birçoğunda iç görü kaybolmuş, gerçeklerle olan ilişkileri bozulmuş, başkaları veya kendileri ile ilgili paronayak yanılgılara sahip, dezorganize davranışlar görülebilmektedir. Bu sebeplerden dolayı şizofren bireyler toplumun desteğinden yoksun kalmış, sosyal olarak tecrit edilmiş veya toplumdaki izole bir hayata yönelmiş olabilirler. Bu nedenlerle birçoğu bir meslek sahibi olamamış veya mesleğini kaybetmiş, aile yaşamları bozulmuş, sosyal çevre ile ilişkileri düzensiz kişilerdir. Bu kişilerin toplum içerisinde kaliteli bir şekilde yaşamını sürdürmesi ve yeniden topluma adapte olabilmesi için toplum temelli psiko-sosyal rehabilitasyon sürecine dahil etmek ve bu rehabilitasyon sürecinde teröpatik olarak sanattan faydalanmak önem taşımaktadır.

Bu çalışmada da, Nevşehir Devlet Hastanesi bünyesindeki Toplum Ruh Sağlığı Merkezinden hizmet alan şizofreni teşhisli bireylerin İş Uğraş Terapisi kapsamında teröpatik amaç güdümlere aldıkları sanat ve tasarım eğitimi üzerine yapılmıştır. Kronik ruhsal bozukluğu olan hastalarda ruhsal iyileşme sürecinin güçlü yanlarından biri olarak kullanılan sanat, teröpatik amaçlı olarak Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerinde, İş Uğraş Terapisi adı altında hastalara verilmektedir. Toplum Ruh

Sağlığı Merkez'lerinde İş Uğraş Terapisi, hastaların o anki ruh hallerinden uzaklaştırmak hastalığa bağlı olumsuz düşünceleri ötelemek, el becerilerini arttırmak, özgüvenlerini pekiştirmek ve hastaları sosyalleştirmek amacı güdülen sanatsal faaliyetler yürütülmektedir.

Bu sanatsal faaliyetler Toplum Ruh Sağlığı Merkez'lerinin kendi bünyesinde Belediyeler veya Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü gibi sanatsal faaliyetler yürüten kurumlar tarafından açılmış olup ilgili kurumların görevlendirdiği eğitmenlerce yürütülmektedir. Sanat eğitimi alan şizofreni hastalarına yönelik bu çalışmada genel olarak hastaların sanatsal faaliyetlere katılmaktan memnun oldukları görülmüştür.

Sanat eğitimi alan şizofreni hastalarının başkaları ile konuşmak istemediği duygularını sanatla ifade ettiklerini, sanatsal faaliyetlere Toplum Ruh Sağlığı Merkezi dışında da devam etmek istediklerini, bu sayede kendilerine olan güvenin arttığını, estetik açıdan göze hitap eden işler yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu kapsamda Toplum Ruh Sağlığı Merkezine devam eden hastalara gerekli malzemelerin temin edilmesi sağlanıp evde resim yapmaya yönlendirilebilir. Bu resmi yaparken neler hissettin? Neden bu renkleri seçtin? gibi sorular yöneltilerek resimdeki göstergeler değerlendirilip psikoanalitik çözümlenmeler yapılabilir.

Sanat eğitimcilerinin psikiyatrik rahatsızlığı olan kişilerle birlikte sanatsal faaliyet yürütecek yetkinlikte, İş Uğraş Terapi veya Sanat Terapi eğitimi almış kendi alanında uzman kişilerce verilmesi önerilir. Sanat terapi verilmeye başlamadan önce hedef kitleye temel sanat eğitimi verilmeli ve bu eğitimi alan hastalara sanat terapi yapılmalıdır. Fonetik, ritmik veya plastik alanlarda branşlaşmış sanat eğitimcilerin, psikoloji alanında da uzmanlaşıp hedef kitleye hizmet vermeleri gerekmektedir. Bu sayede ruhsal rahatsızlığa bağlı resimsel ifadeler değerlendirilerek, hastanın o anki ruh hali ve bu ruh haline sebep olan düşünceler çözümlenebilir. Bunun yanı sıra hastalar yeteneklerine ve ilgi alanlarına göre sanat ve tasarım eğitimi dersleri yoğunlaştırılarak daha profesyonel işler çıkartması sağlanabilir. Bu sayede hasta bireyin kendine güven duygusu artacak topluma adaptasyon süreci hızlanacaktır.

Toplum Ruh Sağlığı Merkez'lerinin nihai hedeflerinde biriside hastaları sosyalleştirmek, işi olmayan ve çalışabilecek düzeydeki hastalarına iş bulmaktır. Bu kapsamda Nevşehir Toplum Ruh Sağlığı Merkezi bünyesinde açılmış olan takı tasarımı, çini boyama... gibi kurslardan daha etkin yararlanılıp İŞKUR ile iletişime geçilerek sektöre elaman kazandırılabilir. Bu sayede hasta bireylere iş imkânı sunulurken topluma entegrasyonu sağlanmış olur.

5.KAYNAKÇA

- Akhan, U.L.(2012).*Psikopatolojik Sanat vePsikiyatrik Tedavide Sanatın Kullanılışı*, Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, Cilt/Sayı:2(2),Sayfa:132-135,Zonguldak.
- Eracar, N.(2013).*Sözden Öte Sanatta Terapi ve Yaratıcılık*, İstanbul: 3P Yayıncılık.
- Erer, A. &Atıcı, E.(2010).*Selçuklu ve Osmanlılarda Müzikle Tedavi Yapılan Hastaneler*, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Cilt/Sayı:36(1), Sayfa:29-32, Bursa.
- Göktepe A. K.(2015).*Sanat Terapi*, İstanbul: Nesil Yayınevi.
- Kılçkan, H. &Kılıçkan, H.(2002). *Okullarda Resim*, İstanbul: İnkılâp Kitapevi
- Kınay, C.(1993).*Sanat Tarihi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Soygür,H.(2016).*Türkiye'de Toplum Ruh Sağlığı Merkezleri*,QuodVadis?,Arch Neuropsychiatr, Cilt/Sayı:53,Sayfa:1-3.

Yurtsever, P.A.(2014).*Sanat Psikodrama*, İstanbul: OkyanusYayınevi.

Yazıcı,O.*Psikopatolojik Sanat Ve Sanat Tedavisi*, <http://www.olcayyazici.com.tr/blog/psikopatolojik-sanat-ve-sanat-tedavisi/>,Erişim Tarihi:08.04.2017.